

Credit: นางสาวธมลวรรณ วิภัทร์เมธีกุล ม.5/3 ปีการศึกษา 2558

“ครูควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะ
กระบวนการในเรียนรู้ให้เกิดความชำนาญจาก
สื่อการสอนที่หลากหลาย”

การพัฒนาทักษะในการเรียน วิชาเครื่องปั้นดินเผาด้วยสื่อวีดิทัศน์

อาจารย์ยุพธนา วงษ์พันธ์

วิชาเครื่องปั้นดินเผา เป็นวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ด้านทักษะการผลิตภาชนะตั้งแต่เรื่องวัตถุดิบ วัสดุและอุปกรณ์ ขั้นตอน การผลิต ตลอดจนจนสามารถผลิตเครื่องปั้นดินเผาได้นับเป็นสิ่งสำคัญตามสภาพที่พึงประสงค์ในการเรียนการสอนของวิชาเครื่องปั้นดินเผา

การพัฒนาทักษะกระบวนการด้านการขึ้นรูป ในการเรียนวิชาเครื่องปั้นดินเผาเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการเรียน ผู้เขียนจึงขอแนะนำเสนอ “การพัฒนาทักษะในการเรียนเครื่องปั้นดินเผาด้วยสื่อวีดิทัศน์” ซึ่งเป็นสื่อการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการการเรียนรู้ในวิชาเครื่องปั้นดินเผา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับการผลิตภาชนะเครื่องปั้นดินเผา ได้แก่ การคลึงดินขอบภาชนะ การคลึงดินฐานภาชนะ การประกอบภาชนะ การปั้นข้าวผลไม้ การคลึงดินเป็นใบไม้ และการตกแต่งภาชนะ ซึ่งเน้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์ไปสู่การลงมือปฏิบัติ

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ที่ให้นักเรียนได้เห็นทั้งภาพและเสียง เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนของ ทิศนา ขัมมมณี (2553) ที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ โดยมีวิธีการสอนที่เหมาะสม คือ (1) การสอนโดยใช้การบรรยายที่ครูถ่ายทอดความรู้จำนวนมากให้นักเรียนโดยตรง ครูต้องเตรียมลำดับเนื้อหาและวิธีในการบรรยายให้เหมาะสม (2) การสอนโดย

การฝึกปฏิบัติ เน้นการกระทำหรือทำเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติจริง และเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (3) การสอนโดยใช้การสาธิต โดยครูเป็นผู้สาธิต แสดงกระบวนการผลิตให้ชมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

ก่อนการเรียนรู้ด้วยสื่อวีดิทัศน์

ปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาเครื่องปั้นดินเผาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นวิชาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเครื่องปั้นดินเผา ครอบคลุมวิธีสอน และสื่อการเรียนการสอน ครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายและสาธิต โดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง ให้นักเรียนปฏิบัติงานตามขั้นตอน ครูมีโอกาสนักสังเกตและให้คำแนะนำนักเรียนได้น้อย เพราะนักเรียนที่ไม่เข้าใจ มักจะไม่ถามครู ทำให้ครูต้องใช้เวลาบรรยายและสาธิตให้นักเรียนดูใหม่อีกครั้ง

การเรียนการสอนจากอดีตถึงปัจจุบัน มีการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกันมากนัก สื่อที่นิยมใช้ส่วนใหญ่เป็นแบบเรียน ตำรา แบบฝึกหัด และกระดานดำ ซึ่งการสอนในบางครั้งใช้สื่อการเรียนการสอนจำนวนน้อย และไม่สามารถหาสื่อจริงได้ ทำให้การเรียนการสอนวิชาเครื่องปั้นดินเผา ไม่ได้ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน

ผู้เขียนพบว่า นักเรียนประสบปัญหาในการเรียน เนื่องจากปัญหาด้านวิธีการสอน ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน และปัญหาที่เกิดขึ้นจากครู คือ ใช้วิธีสอนแบบบรรยายและการสาธิตให้นักเรียนดูแล้วลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน ทำให้นักเรียนไม่สามารถจำขั้นตอนการปั้นได้ครบ ครูไม่สามารถสอนในครั้งเดียวแล้วนักเรียนจำได้หมด ครูต้องใช้เวลาบรรยายและสาธิตให้นักเรียนดูใหม่ซ้ำ ๆ เป็นผลให้ครูมีโอกาสนักสังเกตและให้คำแนะนำนักเรียนได้น้อย และทำให้แผนการสอนที่เตรียมไว้เกิดความซับซ้อนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งยังเป็นการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง สื่อการเรียนการสอนวิชาเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้กับนักเรียนทำให้เกิดปัญหาในการเรียนของนักเรียน เพราะสื่อส่วนใหญ่ คือ ตัวครูเพียงอย่างเดียว ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในบางขั้นตอนและเรียนอย่างไม่สนุกสนาน เมื่อครูต้องบรรยายประกอบการสาธิตซ้ำ ๆ ครูอาจต้องใช้เวลาพูดหลายครั้ง ซึ่งอาจรบกวนสมาธินักเรียนคนอื่น ๆ ทำให้บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียน และไม่ จูงใจนักเรียน

การเรียนรู้เครื่องปั้นดินเผาด้วยสื่อวีดิทัศน์

ในการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เน้นให้เกิดความรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น การเรียนการสอนวิชาเครื่องปั้นดินเผา เรื่องการผลิตภาชนะเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการสอนที่ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ โดยจำเป็นต้องใช้สื่อในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวิธีการสอน คือ สื่อประสมในรูปของชุดการสอน ได้แก่ 1) สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อช่วยถ่ายทอดความรู้แทนครู ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระและประสบการณ์ สื่อภาพและเสียงช่วยให้นักเรียนได้เห็นความเป็นรูปธรรมเสมือนอยู่ในเหตุการณ์จริง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ 2540: 161) 2) สื่อประเภทเครื่องมือ เป็นตัวกลางถ่ายทอดความรู้จากสื่อวัสดุของครู 3) สื่อประเภทวิธีการใช้กระบวนการเรียนการสอน เช่น การบรรยาย การสาธิต เป็นต้น (ชัยยงค์ พรหมวงศ์: 2521)

ภาพที่ 1 นักเรียนกำลังเรียนวิชาเครื่องปั้นดินเผาด้วยสื่อวีดิทัศน์

ผู้เขียนเห็นว่าสื่อประเภทวีดิทัศน์ ซึ่งใช้เป็นสื่อเสริมประกอบนั้น จะช่วยแสดงขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตภาชนะเครื่องปั้นดินเผา ในรูปแบบของรายการสาธิต ความยาว 15 นาที เป็นภาพเคลื่อนไหวและมีเสียง ซึ่งเป็นข้อดีที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนการผลิตภาชนะเครื่องปั้นดินเผาได้อย่างชัดเจน และนักเรียนสามารถดูซ้ำได้ตามความต้องการ

โดยผู้เขียนได้จัดวิดิทัศน์ไว้ที่มุมสื่อให้นักเรียนชม กรณีที่นักเรียนยังไม่เข้าใจก็สามารถเปิดดูซ้ำอีกได้ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจเนื้อหาในประมวลสาระได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ประดิษฐ์ ฮวบเจริญ (2520: 101) ได้กล่าวว่า วิดิทัศน์เป็นสิ่งที่ช่วยทำให้นักเรียนเห็นสภาพความเป็นจริงหรือย่อในสิ่งที่จริง

- (1) มีประสิทธิภาพในการสื่อสารสูง ทั้งภาพเคลื่อนไหวที่เป็นภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน
- (2) สามารถต่อขยายให้นักเรียนดูครั้งละหลาย ๆ คนได้ไม่จำกัด
- (3) สามารถหยุดดูภาพนิ่งในจุดที่ต้องการ หรือดูภาพซ้ำ หรือดูภาพซ้ำได้ โดยไม่ทำให้เนื้อเรื่องเสียไป
- (4) ใช้ประกอบการเรียนรายบุคคลและรายกลุ่มได้สะดวก
- (5) ใช้ในการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ได้ดี

ภาพที่ 2 นักเรียนกำลังผลิตภาชนะเครื่องปั้นดินเผาตามขั้นตอน
และผลงานของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อวิดิทัศน์

หลังจากการเรียนรู้ด้วยสื่อวีดิทัศน์

ผู้เขียนได้สังเกตการเรียนรู้วิชาเครื่องปั้นดินเผา และได้สอบถามนักเรียน นักเรียนส่วนมากมีความเห็นว่า สื่อวีดิทัศน์ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหา รวมถึงขั้นตอนการปั้น ภาพเคลื่อนไหวที่เป็นทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน สามารถหยุดดูภาพนิ่งในจุดที่ต้องการหรือดูภาพซ้ำ ดูภาพซ้ำได้ภายหลังจากขั้นตอนหรือเนื้อหาที่จำไม่ได้ ที่สำคัญใช้ในการฝึกทักษะได้ดี และจากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการผลิตภาชนะเครื่องปั้นดินเผาพบว่า สื่อวีดิทัศน์ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาสาระ โดยเฉพาะขั้นตอนการผลิตภาชนะเครื่องปั้นดินเผาได้ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อวีดิทัศน์สามารถทำหน้าที่แทนครู ให้ความรู้ และแสดงขั้นตอนการผลิตภาชนะเครื่องปั้นดินเผาได้ จากการสังเกตของผู้เขียนพบว่า วีดิทัศน์ชุดนี้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระได้ดี นักเรียนบางคนที่ไม่ได้เครื่องปั้นดินเผาไม่ได้ นักเรียนจะเปิดวีดิทัศน์ชมอีกครั้งหนึ่งภายหลังจากการชมไปพร้อมกับผู้อื่น ดังนั้นจึงเป็นเครื่องยืนยันว่า วีดิทัศน์เป็นสื่อที่สำคัญประเภทหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการเรียนการสอนวิชาเครื่องปั้นดินเผา กล่าวคือวีดิทัศน์เป็นสื่อที่ใช้แทนครูได้ดี ทำให้นักเรียนเปิดทบทวนได้หลายครั้งจนเข้าใจ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้วิชาเครื่องปั้นดินเผาได้มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์. 2540. “ชุดการสอนรายบุคคล” เอกสารการสอนชุดวิชา สื่อพัฒนาสรรรพ หน่วยที่ 4 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2521. **นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทีศนา แคมมณี และคณะ. 2543. “การคิดและการสอนคิด” ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษากทม.กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประดิษฐ์ สวบเจริญ. 2520. **การบริหารกิจกรรมนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2542**: กรุงเทพมหานคร.